

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe, se prodajajo po 3 nč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe, po 5 nč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, smrtne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

BRZOJAVNE VESTI.

Dr. Wekerle pri cesarju.

BUDIMPEŠTA 7. Ogr. bice poroča z Dunaja: Avdijske in ministrskega predsednika je trajala nad eno uro. Pred avdienco se je ministrski predsednik podal v kabinetno pisarno, kjer je nekoliko časa delal. — Ministrski predsednik je potem obiskal ministra za unanije stvari barona Aehrenthala in se z njim dlje časa razgovarjal. Ob 1 in pol uri se je dr. Wekerle povrnil v ogrsko palačo. Tukaj je izjavil novinarjem, da je cesar prijel predlogom ministrskega sveta.

BUDIMPEŠTA 7. „Ogrski biro“ poroča z Dunaja: Ministrski predsednik dr. Wekerle je na današnji avdijski predložil cesarju sklep ministrskega sveta ter poročal o sklepih ogrskih strank. Cesar je odobril predloga ministrskega sveta. — Jutranja številka ogrskega uradnega lista pričeli novo imenovanje odnosa potrditav Wekerlevega kabineta. — Poslanska zbornica se sestane v soboto ob 10. uri predpoludne, magistratska zbornica istega dne ob 2 uri pop. — Ministrstvo se o tej priliki predstavi obeh. — Ministrski predsednik dr. Wekerle je ob 2 uri 45 min. pop. odpotoval v Budimpešto.

Viharna seja italijanske zbornice.

RIM 7. Zbornica razpravlja že od 30. junija zakonski načrt glede pogodbe za poštni in trgovinski promet po morju. Govorilo je k predmetu mnogo govornikov, vsi so zakonski načrt vrlo živahno razpravljali. Skupno je bilo uloženih 24 dnevnih redov in 111 spreminjalnih predlogov ter en dodatni člen. Danes je med drugimi govoril v svoji stvari revolucionarni poslanec Colajanni in rekel: Ako se je postavilo pred državno središče nek- ga ministra (menil je Nisija), ker si je prijel nekoliko predmetov, bi se moralo sedaj še z večjo pravico postaviti pred to središče nek- ga senatorja in nek- ga ministra. Ta opazka je povzročila na mnogih straneh živahne protestne klice. Ministrski predsednik Giolitti se je dvignil in je živahno apostrofiral govornika. Poštni minister Schanzer je bil zelo razburjen in se je hotel štiri ali petkrat zagnati v Colajanni, vendar so to preprečili drugi ministri in poslanci. Nekateri poslanci so Schanzerju aplaudirali, ga objeli in mu stiskali roke. Vseled velikega hrupa je predsednik prekinil sejo in ukazal sprazniti galerije. Ker je pa nemir trajal dalje, je predsednik zakl. učil sejo.

Novo srbsko posojilo.

BELIGRAD 7. Državni svetnik Paču se je včeraj podal v Pariz, da prične pogajanja glede novega posojila. V isto srbo se poda v Pariz v drugi polovici meseca avgusta tudi minister za unanije stvari Milovanović. Koncem tega meseca se Milovanović poda v Marjine vari.

Car Nikolaj odpotoval v Poltavo.

PETERHOF 7. — (Petr. brz. ag.) Car Nikolaj je danes predpoludne odpotoval v Poltavo. Spremlilo ga je več velikih knezov, ministrski predsednik Stolipin in dvorni minister Frederika.

Iz Turčije.

CARIGRAD 7. — Uradni list dementuje vest, češ, da je hotel bivši sultan Abdul Hamid pobegniti in da je prišlo o tej priliki do krvavih spopadov med notranjo in unanjo stražo v vili Allatini.

SOLUN 7. Včeraj je vlada kupila vilo Allatini. Vilo, za katero je vlada dala do sedanjih posestnic Societ' immobiliare d' Orient, 10.000 funtov, je prevzela vojaška oblastnisa.

PODLISTEK.

Avtobiografija.

Črtica.

(SLAVKOV).

Oprava Borisove sobice je sestajala iz prej imenovanega stola in mize, iz stare, skoraj popolnoma gnjile omare in iz nič boljše postelje. Šip omara ni imela, a Boris je prilpil na njen okvir štiri velike papirje, kar je še precej dobro zastopalo šipe. Ravno taki umetni šipi je napravil na oknu, kjer so mu tudi manjkale prave šipe, ki mu jih je razbila burja. Solnčna svetloba je lahko prodirala le skozi dve pravi, to je stekleni šipi, ki sta bili še v okcu. To bi bila torej popolna slika Borisove sobe! In v tej sobi je nocoj Boris zabavljat čez burjo in zimo, ki se mu je zdela predolga. Da, da, dolga je ta zima in kakor kaže jej ne bo še konca!

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

SOLUN 7. Mohamedansko prebivalstvo v Drami je pozvalo vse narodnosti, naj se pridružijo bojkotu proti Grcem. Položaj v Drami je skrajno nevaren. Bati se je resnih izgredov.

Krečanski voditelji v Atenah.

CARIGRAD 7. List „Tanin“ poroča, da so se predčeraš po noči Krečanski voditelji Micheli, Dakis in Venizelos na neki grški torpedovki peljali v Atene, da v sprejmejo navodila ministra za unanije stvari Baltazzi-ja, kako naj se vedejo krečani po razglasu zasešitnih vlasti. Po 24 urah so se vrnili v domovino. Krečani so baje potrti.

Povodnji v Ameriki.

DENVER 7. Povodnji v državah Colorado, Ohio, Missouri in Meksiko so napravile na sto tisoče škodo.

Proces Eulenburg.

BEROLIN 7. Danes je pričela kazenska razprava proti knezu Eulenburgu. Obtožence je izjavil, da ne more slediti razpravi. Sodni dvor je zavrnil, da takoj dva zdravnika preiščeta Eulenburga. — Med zdravniškim preiskovanjem se je Eulenburg omejeval. Na izjavo zdravnikov je viši drž. pravdnik dr. Preuss predlagal, naj se razprava odgodi. Sodni dvor je odgodel razpravo na nedoločen čas. Viši državni pravdnik je umaknil svoj predlog, naj bi se obtožence aretiralo.

Potres.

PARIZ 7. Kakor poročajo iz Konstantine v Algeriji, so včeraj po noči utuli v okolici Ain Mehila več potresnih sunkov. V različnih vaseh urojenecv je bilo razdejanih več hiš. Trije urojeneci so bili ubiti, 20 je bilo pa ranjenih.

Kiel 7. Jahta Hohenzollern, na kateri se je nahajal cesar Viljem, in spremljevalni ladji „Hamburg“ in „Sleipner“ so ob 4. uri popoldne priplule v tukajšnje pristanišče.

Berolin 7. Tukajšnja belgarska diplomatska agencija je povsena v odposlanstvo. Dosedanji diplomatski agent je imenovan odposlanec in pooblaščenim ministrom.

Državni zbor.

DUNAJ 7. Zbornica je nadaljevala razpravo nujnega predloga glede minoritetnih šol. Posl. Korošec se je pritoževal o zapostavljanju in zanemarjanju slovenskega šolstva na Štajerskem in Primorskem. — Posl. Velich se je pritoževal o šikanah, katerim je od strani deželnega šolskega sveta izpostavljeno Komenskega društvo na Dunaju. Potem je govoril poslanec Gostinčar slovenski.

DUNAJ 7. Debata o nujnosti Metalkovega predloga je prišla do sklepa, na kar je bila razprava pretrgana. — Konec seje je ulež poslanec Sima, kot načelnik imunitetnega odseka, energičen protest, ker policijskim funkcionarjem ni bilo dovoljeno se odzvati pozivu, da bi prišli pred imunitetni odsek.

Predsednik Pattai je izjavil, da se je minister notranjih zadev v razgovoru z njim skliceval na to, da ima odsek na razpolago zapisnik z izjavami, katere so podali dotični funkcionarji pod službeno prisogo, a zadeva je tudi že pred sodnijo. Dalje se je skliceval minister na poslovni red, po katerem se ima vršiti obveščanje zbornice z unanjim svetom pomočjo centrale. Socijalni demokratje in češki radikalci so spremljali izvajanje predsednika z neprestanimi pfuj-klici na ministra notranjih zadev.

To se je tudi po končani seji ponavljalo

Tako se je veselil Boris pomladi, ko bo lahko brez skrbi in brez strahu pred mrazom hodil na plano in se navžival prirode, njeneže življenja in d. b. ki jih tako potrebuje, da si z njimi ojača telo in dušo, da, posebno dušo, ki je toli strašno potrt, zlomljena.....! Pravi, da človek, ki ga je narava obdrla z rahločutno dušo polno lepih idealov in misli, ne čuti drugače nego z njo. A Boris je spoznal, da se tudi ta duša tare, uničuje, ako mora trpeti in se mučiti za obstanek! In Boris je trpel in še kako trpel!

Od jutra do noči je pisal in prevajal različne romane tujih literatur v svoj materinski jezik z upanjem, da mu založnik vsaj enkrat pošteno plača trud, ki ga je imel. A zmotil se je in tedaj je bil izen na se, na oderuha in sploh na ves svet! Plačeval mu je založnik prevode tako nizko, da je bila ta svota Borisu prevelika za smrt, a premejnha za življenje. In večkrat, ko je princel založniku tak prevod, so mu zadonele po ušesih besede: „Prevod je sicer dober, a snov ni interesantna in ni aktualnega pomena. Ne morem plačati nič!“ — A tedaj se mu je stanihla pest, dušilo ga je v grlu in premagovati se je moral da ni skočil na brezsrčneža in ga pričel da-

tako dolgo, da je minister notranjih zadev zapustil svoj sedež in zbornično dvorano.

Prihodnja seja v petek.

Imunitetni odsek.

DUNAJ 7. V imunitetnem odseku, ki se je bavil z imunitetno stvarjo poslancev Beera in Wutschela, ki sta bila aretovana povodom neke štrajkarske demonstracije, je bil prečitan dopis ministra za notranje stvari. V tem dopisu navaja minister vzroke, zakaj ne more ugoditi želji, izraženi od odseka, da se porabi policij-ski organi. Odsek je sklenil, da bo proti temu dopisu pismeno energično protestiral in da spravi stvar pred zbornico.

Italijanom!

Govorimo na adresu Italijanov, ki so vredni tega častnega imena. Nočemo se namreč spuščati tako nizko, da bi se se svojo čisto roko na tem mestu dotikali častnikarskih maloprdnežev, ki v izvestnih uradništvih pozivljajo na poboje, in banditov, ki, sledišči tam divjaškim pozivom, v temni noči in organizirani v guche napadajo zavratno in pretepaajo bestialno mirne slovenske pasante. To je početje, ki pokriva storilca sramoto. Naj se le valjajo v svojem smradu. Poštena roka ne more posezati po njih, noče se onesnažiti in jih pušča raje, naj se zažude v svojem lastnem blatu!

Govorimo na adresu tistih Italijanov, ki so vredni tega imena, tistih Italijanov, ki niso na sramoto svojemu lastnemu narodu in na katere more italijanska mati, ne da bi morala poročati od srama, kazati: to so moji sinovi!

Na Opčinah, torej na slovenski zemlji, smo slavili v nedeljo svoje slavje. Slovenski rod je na slovenski zemlji slavil svoje slavje. Hujskaci pa so kričali, da je to nečuvstvena drznost, provokacija, zločinsko osvajanje, atentat na italijanstvo, žaljenje narodnega značaja tega ozemlja!

Ne naše slavje, ampak ta hujskerija je najnevarnejši atentat na — resnico! Salicet, vati se moremo na klasično pričo, ki je našim Italijanom veljala doslej vajdar kakor avtoriteta. To je — „Piccolo“. „Piccolo“ sam je bil, ki je tekom zadnjega volilnega boja napisal izjavo, da nikdo ne oporeka slovenski okolici pravice do lastnih zastopnikov v okolici. „Piccolo“ priznava torej, da je okolica slovenska! Po kaki lgki se more torej trditi, da je shajanje Slovencev v slovenski okolici provokacija za italijanstvo?!

In čujte gospoda italijanska: slavje na Opčinah so opazovali mnogi Italijani, ki so tudi glasnim govorom v materini svoji besedi kazali svojo italijansko narodnost. Njih pozivljamo kakor priče! Naj se ogasi le eden sam njih, ako je bil žaljen le z eno samo besedo in ako se mu je dogodilo kaj neljubega! Ne: med množico tisočev in tisočev, zbrano na Opčinah, ni padla niti beseda in ni bilo storjeno dejanje, ki bi bilo žaljivo za Italijane. Naše množice so se le veselile svojega, ne da bi se dotikale sosedovga! Na naši strani ga ni nespametneža, ki bi hotel negirati Italijanom pravo do slobodnega življenja na tej zemlji! Ob enem pa zahtevamo jednakega prava za se. A če Italijani to naše naravno pravo občutijo kakor narodno žaljenje, potem jim seveda ne moremo pomoči in jim moramo naravnost in odkrito povedati, da bodo taka „žaljenja“ vsakdanji dogodki.

Novinarski rokovnjači skušajo sicer opravičevati svoja zločinska hujskanja s trditvijo, da je slovensko gibanje tu umetno importirano. Le ignorant, ki živi z glavo v vredi,

more verjeti taki trditvi. Na Opčinah je bilo sicer res tudi gostov iz zventrškega ozemlja. Ali go, masa, ogromna večina je bila tržaška — iz mesta in okolice. Takih mas, takih vsehov, kakor smo jih dosegli na zadnjih volitvah, ni močno umetno ustvarjati! Take borbe, kakoršno bje tržaško Slovenstvo že desetletja na več front, ni m žno vzdrževati umetno. Umetno se morejo dosežati hipni, efemerni vapchi. Gigantske in trajne borbe pa ne more biti, ako ne dobiva rednih snovi iz samosvojih tal — iz narave. Italijani naj se ne dajajo varati po slepenju brezvestnih hujskacev, češ, da je slovensko gibanje umetno, da je le delo nekaterih „metastori“. Čim dalje bodo vtrajali v tej krivi veri, tem dražje jih bo stalo — spoznanje.

Vedenje naših mas na Opčinah je bilo neoporečno tudi se stališča psmetnega in razsodnega italijanstva. A kakovo je bilo plačilo za to? Banditski napadi v nočni temi, zavratni napadi mnogih na posamičnike! Italijani: kriče vam te dni o žaljenju na vašo škodo! Mi pa vam kličemo: naj-krvaveje žaljenje in največja sramota za italijanstvo je bilo storjeno s takim banditstvom, spremijanim od sramotnega strahopetstva. Za tako „junastvo“, ko se jih 5, 10, 15, 20 in tudi več junaci proti jednemu posamičniku, imate vi Italijani izborna označje, ki se glasi: vilit, viggliacchiera, viggliacco! In ljudje — propalice, ki jim je prostaštvo in zločinstvo v krvi, ki so le v sramoto vsakemu narodu, — taki ljudje si usojajo govoriti vam o narodni časti! Pošten Italijan more imeti le en čut nasproti takim ljudem in to je čut — sram!

Italijani! Razsoden človek misli ob vsakem koraku svojem na posledice. Razmisliajte tudi vi o svojem položaju. Zaledje vam je od vseh strani slovensko! Če hočete napraviti le en korak iz mesta, stopiti morate na slovenska tla in med slovensko ljudstvo. In dotim ima naš element pravo domovništva v mestu samem, potrebujete vi na deželi slovenskega gostolubja. Brez tega biva m bilo n. pr. vaše sportno življenje ukovano v železne okove. Vi se ne morete veseliti božje narave in ne morete si krepiti duha in telesa v svežem zdravem zraku, ako ne zahajate med naše ljudstvo? Kaj bi bilo — pomislite! — ako bi to naše ljudstvo začelo vračati za nemilo — nemilo?! Naše ljudstvo je dobro, je blego in obzirno; to je dokazalo ravno se slavnostjo na Opčinah, radi katere vas banditi tako brezvestno hujskajo v boj, ki vam more donesti le prokletstvo in nesrečo. Mi se ne bomo spuščali v nižave, kjer se izvestne novinarske propalice valjajo v blatu; mi jih ne bomo posnemali v tem, da bi klicali na slično maščevanje. Toda poznate-li psihologijo narodne duše. Vse pozablja; pozablja tudi na osebnja žaljenja, ali napadov na čast in dostojanstvo skupnosti ne pozablja lahko.

Razsoden Italijan nas umeje, kaj hočemo reči. Zato pozivljamo poštene Italijane, naj razmislija o posledicah, ki bi mogle nastati za vse njihovo življenje, ako ne zaustavijo s energičnim odporom sramotnega rokodelstva svojih — degenerirancev!

„200 X 1000“.

Pod tem nadpisom je minolo soboto „Slov. Narod“ pozivljalo svoje čitatelje na o d-govor nemškemu pisatelju Petru Rosseg-

življenskej drami se odigrava finale in to prav tragičen finale, ako se me vsi bogovi ne usmilijo in mi pošljejo pomoči. Gospodinja sem že dolžan šestmesečno stanarino! Rečica me niti ne terja za njo, kakor bi vedela, da nimam s čim plačati.

Tisto malo denarja, ki sem ga prihranil v boljnih časih, sem porabil in zdaj sem suh, prav suh! Berač sem in to še popolen, tako sestradan berač, da mi že kosti gledajo iz kože. Še par prizorov in zadnji akt te komedije ali pravzaprav tragedije mora končati. Da bi bil vsaj kratak!

Nemirno so mu blodile misli po glavi in ga mučile do skrajnosti — — — Zazeblo ga je v roke in začel je letati zopet po sobi. Misli je in misli, a rešitve ni bilo od nikoder. V duhu se mu je ustvarila slika, slika žalostnega konca, ki ga gotovo doleti v kratkem. —

„O pridi, pridi! Objemi me ter poljubi, ti bela žena, moja edina ljubica, edina rešitev! Najina usta se bodo sklenila v polub, v blađen poljub, ki me reši tega zemeljskega pekla in me postavi tja kamor spadam, zmota je bila, velika zmota, da sem jaz prišel na ta svet!“

(Pride še.)

gerju v Gradcu, ki je pred nekimi meseci izdelal načrt, po katerem naj bi se za zloglasni nemški „Schulverein“ zložilo dva milijona na kron kakor stalna glavica. Ta naj bi se namreč naložila na obresti, ki bi znašale na leto kron 80.000, s katero vsoto bi se vzdrževale vse po navedenem „Schulverein“ ustanovljene šole na nemško-slovenskih mejah in tudi med Slovani v svrhu pomembnejšega revnih slovenskih otrok...

Na Rosseggerjev razglas tistega načrta v dunajskem „Tagblattu“ so začeli prihajati od vseh strani Avstrije in Nemčije, kakor tudi iz drugih krajev, kjer bivajo Nemci, izdati prispevki za oni dvamilijonski „Rosseggerjev sklad“, in to v toliki množini, da se imenuje pozivatelj v prej omenjenem „Tagblattu“ št. 182 od dne 4. julija 1909 že ponuša z ugodnim vspehom svojega načrta ter pravi v dotičnem svojem uvodniku:

„Meine Ruh' ist hin, meine Arbeit ist schwer, denn ich will werden Millionier.“

Ob enem se bahasti sin imovitega nemškega naroda raga v navedenem sestavku, na kolih najven načrtu njegovi rojaki nabirajo in skladišajo svoje prispevke za „schulvereinski“ zaklad. On piše: „Dijaško društvo, ki šteje jedva trideset členov, revno društvo, je sklenilo, da vsak njegov člen spiše skozi vse leto na dan po eno čašo manje piva, da s tem prihranjeni denar posveto šolski ustanovi. Prihranek iznaša nad dva tisoč kron! Neki mož, ki je že leta in leta štedil denar za potovanje na sever, se je temu potovanju odpovedal ter dal prihranjeni denar za obrambo šolske ustanove. Pet bratov in sester obrtniškega stanja, ki morajo delati dan na dan za gospodarski svoj obstanek, so se združili ter podpisali obvezilo za skupno uplitanje občutljivo visokega zneska! Marikakšen revež prihaja z nekaterimi kronicami, ki ne odgovarjajo mojemu načrtu ter jih društvu vsprejema, kakor naveden šolski prispevek! V radostnem tekmovalstvu prihajajo razna dijaška, narodna, strokovna, umetniška, družabniška društva, sestavljajo se odbori, da nabirajo takomenovane stavbene kamenčke po dva tisoč kron! Razum tega se oglašajo razne kmetake obline, n. pr. okrog Dunaja, z narčni, po katerem naj bi se po tisoč prebivalcev skupno zavezalo, da plača vsak posamičnik skozi pet let po deset kron, ki se potem priredijo kakor stavbeni kameni po dva tisoč kron.“

Na tak način so podpisali Nemci od Rosseggerjevoga poziva do danes, torej v teku par mesecev, kron 400.000.

Napoleon si Rossegger prijavlja še za sluga, da je s svojim pozivom, kakor pravi ironično, izval protipopolni pri nasprotnih Nemcih, pri Poljaki in Italijanih razjužen Tirolski — da bi se pa tudi mi polbelci in zaspani Slovenci drznili nasprotovati njegovemu pomembnemu načrtu, o tem se našemu zgodovinskemu „Waldschulmeisteru“, kakor se imenuje sam, niti ne sanja! Kaj bodo ti bore slovenski „manje-vredni“ proti nam, nemškemu „Herrenvolku“?!, misli si menda prevzetni goski „Millionier“.

La vendar je na začetku tega sestavka navedeni poziv našega „prvega“ dnevnika dobil že v par dneh glasno gororč odziv. Kakor poroča prednoinčni „Slov. Narod“, se je na njegov sobotni poziv priglavo „Družba sv. Cirila in Metoda“ 17 narodno zavednih Slovencev in Slovank, ki so voljni darovati po 200 K. V enem dnevu je bilo torej skupajbiranih 3400 K, kar spričuje, da je poziv našel navdušenega odmeva v vseh rodoljubnih srcih...

Vepodbujen po tem veselem dejstvu sem se tudi podpisalec odločil, poseči v svoj plitvi žep ter sem danes položil svoj „mali dar domovini na altar“, kar sem ob enem razglasil v „Slov. Narodu“ in to nikakor ne iz puste bahavosti, temveč edinole v vzgled in v spodbujajo imovitnejši svojim znancom in prijateljem ter sploh vsem rodoljubom širom slovenske domovine in zunaj njenih meja. Ta svoj skromni čin sem podprl z naslednjo motivacijo:

Ako se je nemški pisatelj Peter K. Rossegger čutil poklicanega, da pozivlja imovite in z vsemi kulturnimi darovi blagoslovljene Nemce na skladišanje — dvamilijonskega zaklada na korist njihovega „Schulvereina“, ki ima izrecni in očitni namen, pomembnejši ter za zidanje „nemškega mostu do Adrije“ pripravljati našo ubogo dečo — čutim se jaz, sin revnega slovenskega naroda, dolžnega, da položim svoj „mali dar domovini na altar“, in to ne zgolj z besednim obvezilom, ampak kar v gotovini 200 kron.

Ker sem jaz — si parva licat compenere megnis? — nekako sličen nemškemu svojemu ardežlanu Petru K. Rosseggerju po svoji življenjski usodi kakor samouk in samonikli „pisatelj“, — usojam si tudi jaz, opet na svoj pravkar položeni „dar“, pozivljati svoje znanke in prijatelje na nemudno in radodarno skladišanje prispevkov na prosep dične naše „Družbe sv. Cirila in Metoda“ in to s pristikarom: kdor ima mnogo, naj da mnogo — pri tem pa ni treba namreč, da bi bogataši dajali tudi le po 200 kron! — Kdor pa ima malo, naj dá malo in to z dobrim srcem — takoj v gotovini v smislu Gregorčičevega naročila:

„Ne samo, kar velja mu stan — kar more, mož je storiti dolžan!“

V Ljubljani, v dan sv. Izaije proroka 1909.

Prostoslav Kretanov.

„Veleizdajniški“ proces v Zagrebu.

(90. dan razprave.)

Zagreb 6/7.

Priča Mije pl. Miškić iz Kostajnice je govoril na sploh o „srbski propagandi“, o stremljenju Srbov v Srbijo. To je neopravičeno, ker Srbi v Hrvatski so — Hrvatje. Veleizdaje pa tudi on ni konkretno dokazal.

Priča Draginja Dumbović iz Kostajnice je vedela pripovedovati le o srbskih sestankih, na katerih da so srbski kmetje govorili, da so — Srbi! Tudi je videla na srbskih srcah uvezene srbske grbe.

Tudi priča Josip Bartoš je čul govoriti kmete, da bo še le potem bele, ko zavlada tu kralj Peter. O tem pa, kaj so zakrivilo obtoženci, ni nič govoril.

Pač pa je priča Nikola Babić izpovedal, da je obtoženeц Pavel Matijašević, učitelj, rekel, da je Bosno osvojil „nitko in nitkovič“, kar je žaljenje veličanstva.

Priča Ivan Spicmiller, ml. je videl v okolici Kostajnice slike kralja Petra in tudi sam je izdeloval srbske grbe po naročilu. Videl je uvezene srbske grbe, čul je pevati srbske pesme.

Priča Rudolf Pavčić, kromar v Kostajnici, je izpovedal, da je čul govoriti, da je to srbska zemlja in da zavlada tu kralj Peter. Čul je vsklikati: „Živela Srbija!“ „Živeli Srbi!“ Ni mogel pa povedati kdo je tako govoril in tako vsklikal. Tudi mu ni znano, da obstaja srbska propaganda in da Srbi streme v Srbijo.

Priča Anton Toplak iz Kostajnice je čul v „neki krčmi“ vsklikati, da je to srbska zemlja in da bo vladal kralj Peter. Na nekem srbskem shodu je bila med srbskimi zastavami na sredi tudi hrvatska. S tem da so hoteli markirati, da je tudi mala Hrvatska prestopila v veliko Srbijo. Prenevali so srbske pesmi in vsklikali: „Živeli Srbi“. Po njegovem mnenju obstoji propaganda, da se ustvari veliko Dušanovo carstvo. Glavni propagatorji so svečeniki in učitelji.

Na vprašanje branitelja dra. Budisavljevića, da-li mu je znano, da je vzel tem „pojavom“ Hrvatov, ki drže za Srbi, je odgovoril priča: „V Hrvatski ni Srbov!“ (Smeh).

Priča Izet Sofinić, muslimanske vere, obč. stražar v Kostajnici, ve, da Srbi širijo srbstvo. Ve, da se vrše sestanki, ali ne ve, o čem se tam razpravljajo.

Priča Lazar Katur, učitelj pravoslavne vere je čul pevati srbske pesmi, ali ni čul, da bi poveljevali kralja Petra.

Predsednik je konstatiral, da se današnje izpovedbe priče v mnogočem razlikujejo od onih v priiskavi. Priča je to pojašnjeval in rekel, da srbska zaveza živi v narodu srbskem, odkar obstoji. Predsednik: „Vi ste rekli, da srbske avtonomne šole imajo nalogo, da širijo srbstvo“. Priča je rekel, da je učil, kar mu je nalagala dolžnost po čitankah in predpisih vlade.

Na to so se čitale izpovedbe. Dne 8. t. m. bo dovršeno zaslišavanje vseh prič. Jutri ne bo razprave radi pravočasnega praznika. Nastič pride v petek na vrsto.

Italijansko vseučiliščno vprašanje.

Včerajšnji „Piccolo“ se bavi v daljšem članku v vprašanju kompromisa med Italijani in Slovani, postavlja se pri tem na popolno odklanjanje oče stališče. Pravi da, čim bi Italijani za ceno univerze priznali Slovanom kakšno koncesijo, bi postala italijanska univerza grob za italijanstvo Trsta!!!

Na to „Piccolo“ trdi, ali bolje strah, nimamo opaziti t. druzega, nega da more biti to italijanstvo na zelo slabih nogah, ako bi ga spravilo v nevarnost šole, ki bi bile ustanovljene za — Slovence! Ker da tu ne more biti govora o drugem, nego o koncesijah na polju šolstva, je jasno. Mi bi se proti primernim kompenzacijam čisto nič ne bali univerze v Trstu. Italijani pa se boje za svojo ekzistenco že radi kake nižje slovenske šole. Zdi se nam, da preda italijanstvu že salsmenko slabo! Odkrito povedano: mi imamo boljše mnenje o vrednosti Italijanstva v Trstu, nego „Piccolo“. Vemo sicer, da vse to italijanstvo ne stoji na ravno najbolj trdnih nogah, a da bi je mogla ogroziti — kakor že rečeno — kaka nižja slovenska šola, tega nismo verovali.

Vprašanje stoji za nas jako jednostavno. Če „Piccolo“ le slika hudiča na steno z namenom, da bi koga premetil, potem je ovadil svetu, da imamo posla s pajsci. Če pa je res tako, kakor slika „Piccolo“ črao, potem je italijanstvo Trsta bolnik, ki ga ne more rešiti tudi univerza in vlada mora staviti vprašanje: čemu naj bi radi te italij. smrtne sence ozlovoljala krepko vspenjajoče se, življenja polne Jugoslovane?

K parlamentarnemu položaju.

Če imajo sinočnje vesti kaj podlage, je menda vendar prišlo do nekega sporazumjenja med vlado in strankami večine na eni ter

slovensko obstrukcijo na drugi strani. Prvi pogoj da je baje preosnova vlade na jensen.

Istopiti bi morala ministra Hochenburger in Bilinski, ki bi se nadomestila z dvema slovenskima ministroma. Nade da je, da na tej podlagi pride do premirja.

Poljska ljudska stranka proti vladi.

Poljski klub je imel v torek sejo, v kateri je čital voditelj poljske ljudske stranke načelnika poljskega kluba Globinskemu, da je posredoval brez pooblastila med vlado in opozicijo. Poljski klub nima nikakega povoda se ogrevati za pooblastilni zakon, zbog kojega bi trpela med vsemi deželami največ Galicija. Poljska ljudska stranka da je odločena stopiti takoj na stran Jugoslovancev, ter nadaljevati borbo proti vladi, ako češki agrarci odnehajo od obstrukcije.

Dalmatinci in obstrukcija Slovencev.

Dr. Ivčević objavlja v „N. Fr. Presse“ izjavo, da so on in njegovi tovariši iz Dalmacije proti sedanjim obstrukciji v državnem zboru, ker žele, da se reši trgovinsko pogodbo z Romunijo in pooblastilni zakon, ki sta potrebna iz političkih in gospodarskih razlogov. Pustimo odprto vprašanje, je-li obstrukcija v sedanjem trenutku umestna ali ne. Ali zdi se nam, da je dr. Ivčevićovo opravičevanje v „N. Fr. Presse“ v vsakem slučaju še manjše umestno nego — slovenska obstrukcija! Tudi dvomimo zelo, da bi zavedna dalmatinska javnost odobravala tako postopanje, ki ni drugega nego zaletanje v hrbet prijatelja v kritičnem trenutku.

V tem nazoru nas ne moti dejstvo, da je dalmatinskim poslancem došlo baje iz Dalmacije nekaj pisem in brzojavk, naj se ti zavzamejo pri Slovenceh za to, da prenehajo z obstrukcijo. Gg. so bržkone izrazili željo po takih brzojavkah in — dobili so jih. Vprašanje je: ali je skrajna opozicija proti Bie-narthe-Stürgkh-Hochenburgerjevi vladi opravičena ali ne?! Če pa bomo odnehavali od opozicije sedaj iz ozirov do tega, potem do onega, potem nas ne bo nikdo smatral resnimi in postanemo le žoga v rokah vlade in nasprotnih strank.

Pa brez zamere!

K ogrski krizi.

Dr. Lueger izjavlja v „Reichsposti“, da je že danes gotovo, da bo ogrska kriza rešena v jeseni po željah stranke neodvisnosti. Na razpust državnega zbora ne bo možno misliti, ker bodo potrebne delegacije, a ogrska delegacija ne dovoli potrebnih kreditov brez konsent, med katerimi bo glavna koncesija volilna reforma po volji Košuta. Kakor se torej kaže, bodo Košutijanci triumfirali na vsi črti. A na tem novi glavni krivdo baron Aehrenthal, ker se ni pravočasno postavil po robu ter je puščal, da so se stvari razvile do tam, kjer so danes.

Dnevne vesti.

Naši poslanci med svojimi volilci. Na željo volilcev v Rojano, so došli v ponedeljek zvečer v tamošnje „Konsumno društvo“ gg. poslanci oziroma mestni svetovalci za III. okoličanski okraj: dr. Martinis, Svetko Martelanc, Stefan Ferluga in Josip Pertot, dočim sta se gg. dr. Just Pertot in Alojzij Goriup opravičila z najnimi posli. Kako iskrena je želja naših volilcev, da pridejo v čim tesnejši kontakt se svojimi zastopniki, je pričalo dejstvo, da sta bila vrt in dvorana natlačeno polna občinstva.

Sestanek se je vršil v dvorani in predsedoval mu je g. F. Godnik. Govorili so vsi štirje poslanci in poizvedovali o željah in potrebah volilcev. Izjavili so, da store tako po vsem svojem volilnem okraju. Hvalevredna je inicijativa rojanskih volilcev, a vse priznavanje zaslužujejo poslanci, ki so se tako drage volje odzvali pozivu in zadostili s tem splošni tendenci demokratiziranja političnega življenja. In občinstvo jim je na glasen način izkazalo svoje zadovoljstvo.

Po oficijelnem razgovoru se je vršila animirana zabava. Sviral je godba, razlegalo se je petje in mladina se je tudi malce zasukala.

Način, kakor se je izvršil ta sestanek, nam daje jamstvo, da bodo imeli volilci odločne zastopnike, a ti poslednji potrebo zaslonbo v volilcih. Tako je treba dandanes. Minuli so časi, ko je vodstvo sedelo le za zeleno mizo in dajalo svoje ukaze. Kdor hoče dandanes delati za narod, mora — med narod!

Koliko tržaških Italijanov je vredno italijanskega imena? Pred to kočljivo vprašanje je postavljen tržaško italijanstvo po neumnosti znanega Werkovega novinarskega „ma-tiča“. Mož, ki piše z gojnimimi vilami, je bil namreč napisal kruto sodbo, da tržaški Italijan, ki na dan Sokolove slavnosti ne stori svoji dolžnosti v smislu njegovega poziva napoboj, eni vredni italijanskega imena. No, na Optinah ni zvršil noben Tržačan te „dolžnosti“, v mestu pa se je izkazalo par — pobolnov. Ti so torej jedini, ki so pravi sinovi slavne matere Italije, od družih pa ni nikdo vredni italijanskega imena! Tržaški Italijani naj se le lepo zahvalijo Werku na tem — komplimentu.

Ali Werk, — Werk, ki toli strogo presoja kvaliteto italijanstva?! Je-li on vreden italijanskega imena? Kako k vragu, ko takega imena — nima!! Čim bolj kriči o italijanstvu, tem glasneje spominja svet, da je — slovenski renegat!

Na nizkotno maščevanje nad našim ljudstvom pozivljajo italijanski listi — na proganjanje na gospodarskem polju. Pripravljeni smo sicer tudi na ta odijozni in sramotni način boja in vršili ga bomo — to naj si zapomnijo gospodje — z vso potrebno odločnostjo po načelu: zob za zob! Gospodarsko življenje ima svoje zakone, ki jih ne more spremeniti noben še tako rabijaten žurnalist. Oni morejo morda sicer škodovati kakemu posamičnemu slovenskemu delavcu, ali našega delavca v njega celoti gospodarsko življenje našega mesta jednostavno ne more pogrešati. Naš element je neizogiben sestaven del v trgovskem prometu. A kaj je škoda, ki bi jo oni zamogli napraviti kakemu posamičnemu slov. delavcu vspricho dejstva, da tržaški trg ima po velikem delu na slovenskih tleh svoje odjemalce?!!

Znoreli italijanski žurnalisti v svojem deliriju ne mislijo na to, mi pa se zavedamo, da imamo v realnih razmerah mogočno orožje proti njim!

To badi zapisano še posebej na adresu zavarovalne družbe „Assicurazione Generali“, ki je bilo pozvano od nekega lista na nizkotno maščevanje nad slovenskim poštenjcem, ki ni storil v nedeljo zvečer nič drugega, nego da se je branil pred kanibaliznim napadom in je branil svojo last. Mi ne vemo kako ukrene družba. To pa vemo, da bodo druge zavarovalnice zadovoljne, ako bi bili gospodje tako nespametni, da bi se dali od hujskačev zavesti v kako nizkotno maščevanje! Vedo naj, da hočemo odločno braniti slednjega in tudi najskromnejšega slovenskega človeka.

Imenovanje. Predsednik c. k. pomorske oblasti je imenoval kancelista Antona Zorko oficijalom.

C. kr. trgovska in navtična akademija. V dneh 5, 6, in 7. julija so se vršili zaključni navtični izpiti pod predsedstvom gosp. Evgena Gelcicha, c. k. drvnega svetnika in nadzornika navtičnih šol. Na izpiti so bili prisotni kakor odposlanci c. in k. vojne mornarice, ministarstva za trgovino in trgovske zbornice gg. Leonida Palese-Gottaberg, poročnik lunske ladje Bernard Jürg in vitez Klotvik Budnich. Jednoga dela izpitov se je udeležil tudi predsednik c. kr. pomorske oblasti g. Anton Delle.

Velika delavska veselica v prid štrajkujočim delavcem in delavkam v Ajdovščini. V včerajšnji „Edinosti“ je nekdo izrekel pomislek, češ, da ne gre, da bi na en in isti dan priredili N. D. O. in ženska podružnica sv. Cirila in Metoda, napovedani veselici. Temu nasproti nas ni strah reči, da je vsaka bojazen neopravičena. Slovenskih delavcev v Trstu je toliko, da lahko napolnijo ne samo dveh vrlov, ampak lahko tudi več. Upati je torej, da bosta toliko velika delavska veselica N. D. O. v Barkovljah, na korist štrajkujočih v Ajdovščini, kolikor Sr. Irsanka veselica podružnice sv. Cirila in Metoda dobro obiskane. Pač pa ne smemo pozabiti na nekaj. Nedeljska veselica N. D. O. se vrši v prid štrajkujočih. Vže v tem je povedano, da gre za nujno podporo nujno potrebnim tovarišem. Preleži takšna prireditve na drugi dan, kakor se je svetovalo v včerajšnji „Edinosti“ bi pomenljalo ne le stvariti novih žrtv štrajkujočim tovarišem v Ajdovščini, ampak bi naravnost nasprotovalo principu solidarnosti med delavstvom. To si morajo vsi zapomniti. Zatorej naše geslo naj bo: tovariši, v nedeljo na delarsko veselico v Barkovlje („Narodni dom“). Več organiziranih delavcev.

Daljni potres. — Na tukajšnjem c. kr. pomorskem observatoriju so prednoinčnem potresni aparati zabeležili daljni potres, katerega daljavo so cenili na 1000 km. — Začetek ob 8. uri 21' 2" zvečer, maksimum ob 8. uri 25' 19", konec ob 9. uri 14 minut zvečer.

Sokolska slavnost v Radovljici v zvezi z razvijem zastave je že v nedeljo 11. t. m. Vsi Sokoli, ki se nameravajo udeležiti te slavnosti, naj se prijavijo danes zvečer ob 8. in pol v telovadnici „Nar. doma“.

Ciril-Metodova veselica. Vsa ona slavna pevska društva v Trstu in okolici, katere mislijo sodelovati v nedeljo 11. t. m. pri Ciril-Metodovi veselici, ki se bo vršila v prostorih „Narodnega doma“ pri sv. Ivanu, so srčno dobro došli. Četudi niso morda dobila pismenega vabila. Veselica se bo vršila ob vsakem vremenu.

Za kolo sreče je podaril g. Horak 50 kravat, 20 pasov, 4 galanterije, g. Ponikvar 2 kipa, g. Gasperčič eno torto.

Tržaška mala kronika.

Nezgoda. Emilija Petranovič, stara 60 let, stenočica v ul. Andrea Rapicio št. 4, je zdrslena po parketu in si zlomila desno nogo. Podajal Dominik Bevilacqua, star 25 let, je med preepom dubil rano na glavi in ram. Oba sta bila sprejeta v bolnišnico.

Tatvina 10.000 kron. Vsed brzojavne tiralnice reškega tribunala je bil včeraj aratiran pek Anton Cak, star 32 let, iz Dutovelj, češ, da je v Delmich na Hrvatekem vkradel K 10.000. Skrival se je pri bratu

Josipu, stannujočem v ul. Molin a vento št. 62. Izročili so ga dež. sodišču.

Loterijske številke izžrebane dne 7. julija 1909:

Praga 64, 24, 66, 1, 25.
Lvov 80, 22, 45, 49, 79.

Koledar in vreme. — Danes: Elizabeta kraljica. Jutri: Anatolija dev. Temperatura včeraj ob 2. uri pop. + 22° Cels. — Vreme včeraj: deževno.

Vremenska napoved za Primorsko: — Oblačno in deževno. Zmerni vetrovi. Temperatura mila. Počasno boljšanje.

Društvene vesti.

Glasbeno društvo „Trst“ v Trstu, vabi člene in njih prijatelje na ustanovni občni zbor, ki se bo vršil jutri ob 9. uri zvečer v prostorih „Tržaškega podpornega in bralnega društva“, ulica Stadion št. 19. I. nadst. Pridite v čim večem številu.

Priprav. odbor.
Telovadno društvo tržaški „Sokol“

Dekliški naraščaj! Prosim, da se zberete v petek dne 9. t. m. ob 5. uri popoldne v telovadnem kroju na vrtu g. dr. E. Slavika, Via Domenico Rossetti št. 67, kjer se damo fotografirati. Na zdar!

H. Furlan.

Telovadno društvo „Sokol“ v Vrdeli. — Danes v četrtak se vrši odborova seja. Br. odborniki so naprošeni, da se gotovo v udeležijo današnje seja.

Predsednik.

Pevsko društvo „Mirja“ naznanja, da so redne pevske vaje vsaki torki in petek. — Pevci so naprošeni, da redno zahajajo k vajam, ker se bodo učili novi zbori za društveni koncert, ki ga priredi „Mirja“ na obletnico razvija svoje zastave dne 22. avgusta na vrtu „Konsumnega društva“ pri sv. Jakobu, kar naj uvažujejo cenj. bratska društva o določanju dnevo za svoje prireditve. Dne 3. oktobra priredi društvo koncert v dvorani „Nar. doma“ v Buzetu. Pevske vaje so vsaki torki in petek od 8. do 10. zvečer. Naj nihče ne manjka, da bude nastop časten. — Vspremajo se nove pevske moči, ulica Montecchi 15. I. nad.

„Tržaško podporno in bralno društvo“, ulica Stadion št. 19. vsi vse odbornike in njih namestnike k važni seji, ki bo danes ob navadni uri zvečer.

Akademiknega društva „Triglav“ v Gradcu izredni občni zbor se bo vršil v četrtak dne 8. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih.

Darovi.

V počestitev praznika sv. Cirila in Met. nabralo je ex pevsko društvo „Ghota“ v „Nar. domu“ v Barkovljah v prid moške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda na Greti K 16, šestnajsto krono je dodal g. gostilničar. — Na zdar. Denar je prejel blagajnik omenjene podružnice.

Na veselici otr. vrtca v Rojanu nabralo se je K 20.

Za štrajkujoče v Ajdovščini so darovali — kakor nam poročajo iz Ajdovščine: podružnica N. D. O. v Rimanjih K 10, gosp. Primo tigvec v Trstu K 10, gosp. Slavo Borštnik iz Ljubljane K 10.

Ciril-Metodov dar v prid tržaški moški podružnici so plačali pri „Trgovsko-obrtni zadrugi“ g. Dr. Jos. Martinis K 10, Tomaž Zadnik K 5, fotograf A. Jerkič K 5, Jernej Novak K 2.

Nar. delav. organizacija.

Narodna delav. organizacija priredi prihodnjo nedeljo, dne 11. julija t. l. ob 5. uri pop. v »Narodnem domu« v Barkovljah ljudsko veselico v prid štrajkujočih tovarišev v Ajdovščini. Opozorjamo že danes vse tržaške, mestne in okoličanske tovariše na to zabavo in zlovelkoljubno prireditev.

Na tej veselici sodeluje iz prijaznosti pevsko-bralno društvo »Adrijac« iz Barkovelj ter istega Tamburaški zbor in Dramatični odsek.

Vesti iz Goriške.

Štrajk ajdovskih predlicev: Iz Ajdovščine: Vodstvo tukajšnje predlice se je posluževal v zadnjem času vseh možnih in nemogućih sredstev, potem katerih bi zamoglo zavesti štrajkujoče do omahovanja. Ali vkljub vsem raznim mahinacijam, vkljub lažnjivim ovajanjem na ek. političnih oblastih, ostalo je delavstvo neomahljivo in zre danes vedrim licem v gotovo zmago. Z gotovostjo bi se dalo trditi, da se štrajk še nikjer drugod ni vodilo tako mirno, uzorno, disciplinirano, kakor tukaj. Da imata na vodstvu stavke predstvo kakor tudi odbor podružnice N. D. O. glavno zaslug, temu se ne da oporekati. Dela se neumorno ter vsopodbuja delavstvo k utrajnosti in dostojnemu vedenju.

Zadnjo nedeljo smo imeli tukaj shod na ograjenem dvorišču Bratinove gostilne. Cenitala N. D. O. je poslala na shod našega vrlega tovariša Jakliča, ki je s svojim govorom spavil navzoče delavstvo do viška navdušenja.

Isti čas, ko se je vršil shod, je glasoviti Amann s pomočjo svojega sina ter onega nadutega nemškega Janza lastnoročno kuril pod kotli in sicer s senom. — Ali je res tako nagajiv, ali pa tako neumen, da počenja take budalosti, kajti nikdo si ni zamogel razlagati njegovega počenja. Surovo vedenje, zavratnost tega tevtonskega Švicarja so izpoznale tudi ek. oblasti.

Naj ščuva kamor in kolikor hoče: mi delavci smo do danes jasno pokazali, da ga nadkrilujemo v močatosti kakor tudi dostojnem vedenju. Amann — od zadnjega shoda nazivam sv. Miklavž — naj ne misli, da bo še nadalje šikaniral domače poštene delavce! Naj si iztepe iz glave idejo na nemško kolonizacijo, kajti mi se bomo znali postaviti vedno po robu takim nakanam. Brunner in družba okoli njega naj pomislijo, da smo danes organizirani, združeni vsi kakor en mož. Za nami stoje mase vsega narodnega delavstva; niti najrevnejši delavec ne bo trpel glada, če prav bi trajala stavka tudi leto dni in še več.

Volaričeva slavnost v Kobaridu. Slavna slovenska društva! Kakor je bilo že naznanjeno v raznih časopisih, praznovali bomo leto v Kobaridu dne 8. septembra lepo slavnost: odkritje spominske plošče in spomenika ranj. H. Volariču. Vse slovensko razumništvo je poznalo Volariča osebno ali po delih kakor nadarjenega, marljivega skladatelja. Ves narod pozna in prepeva njegove pesmi. Zato se pa ta slavnost na sme omejiti samo na Kobarid, ampak biti mora odmev vsega slovenskega naroda, kakor so njegove skladbe last vsega slovenskega ljudstva. In vsakdo, kdor pozna pok. Volariča kakor nadarjenega neumornega skladatelja, njegov oživljajoči, društveni duh, njegovo požrtvovalnost in navdušenost za napredok in izomiko svojega naroda, priznati mora, da je popolnoma zaslužil to majhno javno priznanje po smrti. Najbolj pa to dokazuje njegova dela, njegove skladbe. Ni sicer dolgo živel in je dospel komaj do popolnosti, a vendar nam je podal mnogo v kratki dobi svojega življenja. Malo je skladatelj, katerih pesmi bi se tako vdomačile in priljubile slovenskemu ljudstvu, in malo je skladatelj, katerih pesmi bi se tako rade in tako pogosto prepevale kakor Volaričeve. Njegove pesmi se prepevajo po vsej Sloveniji v vseh pevskih zborih, in vseh veseljah in slavnostih. One so last vsega naroda. Zato je pa tudi vsa Slovenija dolžna pridružiti se Kobaridu ter dati neko priznanje, počestitev Volaričevemu imenu in njegovim zaslugam. Vabimo torej uljudno vas cenjena učiteljska in druga društva, vse pevske zbornice, da nam pridejo na pomoč, da se nam pridružijo, da tako skupno počastimo in oživimo Volaričev spomin. Ona društva pa, katera bi se ne mogla udeležiti celotno, naj bi se udeležila vsaj po zastopstvu. Prosimo tudi, da bi vsako društvo naznanilo svojo udeležbo do konca tega meseca „Odseku za Volaričovo slavnost“ v Kobaridu, kakor tudi pesem, katero bi samo želelo peti. Tolminko učiteljsko društvo bo pelo sledeče pesmi: „Gospodov dan“, „Slovan na dan“, „Pogovor z domom“ in „Ne zveni mi“. Splošna želja je pa, da bi veličastno Volaričovo pesem „Slovan na dan“ pela pred odkritjem spomenika vsa udeležena društva; zato jih tem potom uljudno prosimo, da bi blagovolila upoštevati našo željo.

Narod, ki ceni svoje zaslužane moče, dokazuje s tem svojo zavednost, svojo zrelost; zato pa upamo, da bomo imeli čast marikako cenjeno društvo pozdraviti v Kobaridu — in Kobarid vas vsprejme z največjim veseljem ter se bo vedno s ponosom spominjal tega dneva.

V Kobaridu, dne 4. julija 1909.
Odsek za Volaričovo slavnost.

S Kanalskega. Dne 4. t. m. na predvečer g. du sv. Cirila in Metoda bilo je videti v Kanalski okolici vse polno kresov, ališati pritrkavanje zvonov in streljanje s topiči. V Ročinju na hribočku sv. Pavla, so Ročinci spuščali rakete.

To je lep dokaz, da živi ob italijanski meji zaveden slovanski rod.

Črevesni katari dojenčev se po prehrani s „KUFKE“ in mlekom najlaže omeje, ker je mleko z živilom „KUFKE“ v črevesu manj nego kravje mleko samo podvrženo vretjem, ki jih povzročajo črevesni katarji. — „KUFKE“ dela mleko bolj bogato po vsebini, lažje prebavno, varuje pred pogostimi motenji prebave in zagotavlja otrokom izbornu uspevanje.

Zavaroval. goveje žilne v sv. Križu

priredi
dne 1. avgusta t. l. ob 5.1/2 uri pop.

javno tombolo

s plesom, pri kateri sodeluje kriška godba.

I. Doblitek (činkvina) 100 kron
II. Doblitek (tombola) 200 kron

K obilni udeležbi uljudno vabi ODBOR.

POPOMBA. V slučaju slabega vremena vrši se tombola prihodnjo nedeljo.

NOVA PRODAJALN. BLAGA ZA MOŠKE OBLEKE

GIUSEPPE SPECHAR

TRST, ulica S. Caterina št. 9 -- Piazza Nuova
je bogato založena z veliko izbero zadnjih novosti za pomladansko sezono po jako zmernih cenah. — SPECIJALITETA PRAVEGA ANGLEŠKEGA BLAGA. Izbera srajc, ovratnikov, ovratnic, zapetnic itd. — Na željo se pošiljajo vzorci.

M. German

Trst, ulica Ponterosso 3, Trst

Zaloga semen. Specijaliteta sladkornega regrata in špinace.

Na željo pošljejo se ilustrirani ceniki zastoj in poštne prosto.
Prodajalnica ovetilo: Ulica Michelangelo Buonarroti.

Kupujte „Narodni kolek“.

V nedeljo 11. julija t. l.

priredi v sv. Križu pri Trstu godbeno društvo „LIRA“

? ples in zabavo?

na vrtu gostilne „NA POŠTI“ Fran Košuta. — Preskrbljeno bo tudi za kapljico dobrega domačega črnega in belega vina ter vsakovrstnimi jedili po zmernih cenah. Priporoča se sl. občinstvu za obilen obisk ODBOR.

Jedna večja odvet. pisarna

na Rieol (Fiume) traži

dva stalna činovnika,

koji govore i pišu hrvatski i italijanski, odnosno njemački i talijanski ili hrvatski.

Plača je prema sposobnosti izmedju 60—140 K. Reflektirati će se samo na one natjecatelje, koji stoje na dobrom moralnom glasu, i kojima su imućtveni odnosi sasvim u redu.

Prednost imati će oni, koji poznavaju odvjetničku manipulaciju, imaju lijepo pismo, te znadu pisati strojem.

Informaciju daje Inzeratni odd. Edinosti.

Aurelio Herbig

Civilni geometer. — Avtorizovanl zapriseženec

Trst, Corso št. 30

sprejme merenja, ekskorporacije, instalacije itd. splošno vsa geometrična dela.

Pozor! M. LEVI Pozor!

Trst, ulica S. Giacomo št. 7 (Corso) Trst
Kupuje rabljeno pohištvo, ponošene obleke in šivalne stroje. Pisati dopisnico. Pride sam na dom.

NAGLUHI

ali oni, ki trpijo na ušesih, ako hočejo ublažiti ali ozdraviti bolečine, naj rabijo mojo

ново, poboljšano slušalico

Ista se mora nositi v ušesu. — Cena komadu K 7, dva komada K 13. Pošilja po povzetju

Alojzij Schaumann, Dunaj V
Leitgebasse 7
Prospekti zastoj in poštne prosto.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

registrovana zadruga z omejenim poročtvom.

Piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši.
(Vhod po glavnih stopnicah) — TELEFON št. 952

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4 1/4%

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vlaga se lahko po 1 krono. Posojila daja na vključbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2% in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure popoldne in od 3.—5. popoldne.

Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Jma najmodernejše urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd.

kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco. Poštno-hranilnični račun 816-004

Umetni zobje ...

Flombliranje zobov.

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Zuschea

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. nadst.

G. Levi Minzi & Co.

Nova in bogata zaloga vsakovrstnega

POHIŠTVA

Spalne in jedilne sobe na izbero. Najnovejši vzorci.

Trst, Via dei Rettori št. 1

Telefon št. 71 Romano IV

Zdravnik in ranocelnik

Dr. Dinko Zecilazić

specijalist

za otroške bolezni

v ulici Stadion 6, I. n. Telefon 18, IV

(gledal Fenice).

ter ordinira od 2. do 3. ure popoldne.

Za turiste, potnike, lovce

in vse one osebe, ki morajo mnogo hoditi, je

LYSIPONION - PRENDINI

jako priporočen.

Lysiponion-Prendini je čudovito mazilo ki varuje noge proti mehurjem, žuljem in gorečim po dolgih pohodih.

CENA ŠKATLJI 1 KRONA

Zaloga v Trstu: Lekarna Prendini in Agencija Zulin, kakor tudi v vseh večjih prodajalnicah in mirodinicah.

POLIGON:

elektro-magnetični aparat

ozdravi in pomaga tudi pri najhujših boleznih, kakor n. pr. revmatizem, protin, ischias, nespečnost, mrtvoud in druge bolezni. Vse podrobnosti se nahajajo v prospektu. Cena velikemu aparatu K 10, malemu K 6. — Pošilja samo po povzetju

Alojzij Schaumann

Dunaj V, Leitgebasse št. 7

Vesti iz Istre.

Odrešite vendar enkrat slovenske učiteljske!! Srečo je dobro znano, kako se italijansko povelje ponaša s svojo 2000letno kulturo. Ali reveži bijejo s tem sami sebe po zobeh, ker sploh o kaki kulturi pri njih ni govora. Pokazali so že tisočkrat, da stoje na tisti stopinji, kakor svoječasno divji Huni. Ali poudarjamo, da ne govorimo o italijanskem narodu kakor takem, ampak le o naših — divjakih. Reči, ki so se dogajale vedno v Kopru, osebno v zadnjem času, so zadostni dokazi, za gori navedeno trditev. Znanost koperskega italijanstva ne sega čez koperski mali ključ. Reče se jako bodle v oči celo — nedolžne planinke, ki so menda internacionalne. Gorje slovenskemu dijaku, ki je imel planinko na klobutu!

Sfrčal mu je raz glave klobut in klofuta so igrale pri tem svojo ulogo. To pa le tedaj, ko je cela družba srečevala posamičnike. — Sreča za te Garibaldi, da ne živiš več, ker bridke solze, bi moral pretakati, ko bi slišal o junastih svojih neodrešenih. Posebno junaško so se držali ti divjaki na predvečer šolskega sklepa. Cela truma kakih 100 oseb, (bili so to italijanski učiteljski in koperski pisarčki) se je vlačila zvečer po mestu. Od te družbe je bilo napadenih več slovenskih dijakov, ki so se posamično, nič hudega sluteč, mirno sprehajali v večernem hladu. Pele so palice, pokali tupatam samokresi in marsikdo izmed slovenskih dijakov je odnesel nečloveški spominček iz te garjeve zalege. Pošlihi so jih v Trst, Gorico, tudi za Solkan ve ta golazen.

Vedo pa naj, da nam ni treba hoditi od tu morda radi tega, ker smo na tujih tleh, ker Koper leži na slovenskih tleh, kakor so Trst, Gorica in Solkan. Otočič, ki obdaja slovensko morje. — Mi pojdemo od tu in moramo iti od tu, ker ves razumen svet ve, da Koper ni kraj za slovensko učiteljske.

Ob tej priliki pozivljamo slavno vladu, naj že enkrat vrže v koš svojo dvojno mero in naj da našemu narodu to, kar mu gre po vsej pravici! Pazi naj, da ne doživi kakšnega nemilega presenečenja. Ako ima milijone za Nemce in Italijane, zahtevamo, da žrtvuje tudi za nas nekaj tisočakov. — Šole nam dajte!

Ob enem pa pozivljamo slov. poslance, da se konečno zavzamejo za nas in da zahtevajo takojšno prenehanje učiteljske v solčno slov. Gorico! — Ven bočemo iz gnezda, kjer žive dvatisočletne kulture — barbari.

Iz Mačkoli. — Kakor ste že sporočili v „Edinosti“, bo slavilo tukajšnje pevsko in bralno društvo „Primorske“ dne 15. avg. t. l. desetletnico svojega obstanka. V zvezi s tem slavjem bo veselica, h kateri so vabljeni tudi druga bratska društva.

Društvo „Primorske“ ima svojo zgodovino, ki na drastičen način osvetljuje naše sedanje žalostne razmere. Ustanovil je društvo naš rojak, a danes mu nasprotuje isti njegov ustanovitelj, da si se društvo niti niti za las odmaknilo od svojega prvotnega programa.

Dolinski gospod kapelan se je vrgel posebno na našo vas. Tu prireja svoja predavanja, naperjena proti ljudem, ki ne soglašajo z njim. Ali dosegej je le bore malo. Izumemsi par starih ženic in par „mož“, ki so pod komando svojih boljših polovic je ostalo ljudstvo zvesto društvu „Primorske“ in idejam, ki jih zastopa to društvo.

Zato se nadejamo, da se razvije slavnost dne 15. avgusta v sijajno manifestacijo narodne misli v Bregu. a ob enem v cdločen protest proti ljudem, ki bi hoteli zasejati med nas prepri in sovražstvo.

Narodnjaki! Slovenci! Dne 15. avgusta v Mačkoli!

Književnost in umetnost

„Dom in svet“. Junjska številka ima sledečo vsebino: Za Adrio... Povest iz uskoško-benečanskih bojev. Spisala Lea Fatur. Raj duhov, zložil Anton Medved. Zlati nauki, zložil Anton Medved. Golobje. Priporočevanje. Spisal Franc Bregar. Humanist in vrag. Zložil J. Mohorov. ? Zložil J. Mohorov. Par ur v Turinu. Spisal prof. Andrej Plečnik. Smrečkova vejica. Črtica. — Spisal Ivo Časnik. V samotnem gozdu. Zložil Anton Medved. Prstan. Zložil J. Mohorov. Nedeljsko popoldne. Zložil Vekoslav Remec. Vrnitev in ločitev. Zložil Anton Medved. Na poti do vaučilišča. Spisal Josip Puntar. Prva razstava v Jaki-pičevem umetniškem paviljonu. Slovenski umetniki. Napisal Josip Regali. Sam ne veš. Zložil Anton Medved. Književnost. Glasba. To in ono. — Številko krasni 12 krasnih slik.

Razne vesti.

Koliko železne rude je še na svetu? — Nekateri trde, da sestoji notranjost naše zemlje iz železnih rud in da je valed tega ta za človeško pleme tako potrebna ruda neizcrpljiva; drugi zopet trde, da to ni res, da so marveč skladi železne rude že zelo omejeni ter jih cenijo skupaj na približno 9000 milijon. Od te množice spada na Nemčijo 2200 milj., na Anglijo celo samo 220 milj. ton. Ako bi bilo to res in ako bi konzum železa tudi ne rastle, kar pa ni verjetno, bi v 90 letih človeštvo porabilo vse železo, kar ga je še na svetu.

Za zrakovplovstvo. V proračunski debati je naučni minister grof Stürgkh izjavil, da se

omuje na dunajski tehniki stolica za zrakovplovstvo ter da so zato postavljeni v državni proračun krediti. Drugod store pa privatniki največ za razvoj letalne tehnike. Veleindustrialec Henry Deutsch je daroval vseučilišču v Parizu 500 tisoč frankov za osnivanje in vzdrževanje zrakovplovškega inštituta ter je obljubil plačevati še po 15 tisoč frankov na leto v ta namen. Isti univerzi je daroval tudi grški industrialec Bazil Zukarov 700 tisoč za osnivanje posebne stolice za zrakovplovstvo.

Velik shod o „veleizdajniškem“ procesu v Parizu. Te dni se je ob ogromni udeležbi vršil v Parizu velik shod, ki se je pretvoril v sijajno manifestacijo za obtožene Srbije, a obsodbo sedanjega režima na Hrvaškem. Shodu je predsedoval prof. E. Denis. O vzrokih in razvoju procesa je poročal pisatelj Viktor Menardo. Zatem sta še govorila profesor E. Haumont in novinar Gaulis. Vsprejeta je bila resolucija, v kateri se zahteva, da se proces ustavi. Resolucijo odpravišejo parlamentu v Budimpešti.

Umrli je na Dunaju bivši krščansko-socialni poslanec Josip Gregorig.

Velika latinska družba odkrita. — Iz Arada poročajo od 6. t. m.: Policija je odkrila veliko tatinsko družbo, ki je štela 37 členov ter plenila potnike in kradla železniške pošiljke. V to so upleteni razni železniški uslužbenci. Nekateri prvaki družbe so si sami vzeli življenje, drugi so pobegnili. Odprtili so iz službe pet železniških uslužbencev.

Ponare ena oporoka. v kateri se gre za 12.000.000 kron, da je prals budimpeštanskemu kazenskemu sodišču. Dgnali so namreč, da je bišni posestnik Wohl pnenredil oporoko in da je po njej podedoval od svojega strica 12.000.000 K. Wohl še ni aretiran, ker baje biva v Karlovih Varib.

Najden ogromen dijamant. Nedavno temu so našli v cirkozju Kumberlay v južni Afriki dijamant izredne velikosti, ki je popolnoma proziren in čist. Glasom vesti tamošnjih listov, je dijamant tako velik kakor Cullinan, ki ga poseduje angleški kralj.

Stoletnico rojstnega dne Ljudovita Gaja proslavijo dne 15. avgusta t. l. v Krapini na Hrvatskem.

MALI OGLASI:
je računalo po 3 stot. besedo; masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj.

Hiša s tremi prostori, z vodnjakom in 80 kifer. vrta prve vrste se prodaja blizu postaje Vrdela (Sv. Ivan). Cena 4000 kron. Naslov pove Inse-ratni oddelek Edinosti. 1238

Nova slovenska brivnica ulica Sette Fontane 12 se pripravlja slavnemu obdobju za mnogo-grobojen obisk. — Anton Novak. — Svoji k sv. jim! 1239

Odda se meblavana soba takoj v najem urad-niku. Ulica Boccaccio št. 2, vrata 12. 1237

Išče se detla z dežele za hišna dela, stara 22-40 let. 1241

V Koprivi na Krasu, priredijo dne 25. julija 1909 m'adeniči PLES v gostilni g. Žega. Svirala bo sokolska godba iz Prvačine. 1228

Letoviščniki pozor! V najem se odda od 30 K naprej 18 sob krasno meblovanih v restavraciji Karol Šiškovič Herpelje-Kozina, oddaljeno od kolodvora 10 minut. V isti restavraciji se toči pristen in priljubljen istrski teran po 56 stotink liter in cenjeno pristno belo kapljico Černikalca. — Družine letoviščnikov bi imele po znižani ceni cmenjeno vino kakor tudi kuhinjsko postrežbo z gorkimi in mrzlimi jedili. Za vsako obširno pojasnilo obrniti se je na g. Šiškoviča, Črnika, Istra. 1191

Automobilisti in motociklisti pozor!

Giuseppe Colonna, Trst

Specijaliteta vu kanizovanih poprav na pnevmatikih

Lastna delavnica: Ulica Acque št. 4

Vulkanizovanje, moja lastna specijaliteta, lastno izdelovanje Antiderapantov iz usnja in Caoutchouc-a, pokritja z gladkim gumijem, plakete in poprave z elastiko na počenih ali prerevanih pnevmatikah vsake znamke. —

Poprave se izvršujejo točno in solidno ter se zajamčijo. CENE ZMERNE. CENE ZMERNE

Novici in Novice

ne zamudite obiskati dobroznano slaščičarno :::

Matteo Stoppar, Trst

ulica S. Giacomo št. 7 (Corso)

Filijalka: Via Giuseppe Caprin št. 9

kjer najdete bogato in veliko izbero Konfetov bomboniere in slaščič po zmernih cenah. — Vina in likerji prav dobri v botilkah. Telefon 1464

Novo pogrebno podjetje (H. Stibiel in dr.)

z bogato opremo za vsakovrstni pogreb

in prodajalnice mrtvaških predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetlic, perle, porcelana.

ZALOGA

VOŠČENIH SVEČ. — Pro-

daja na debelo in drobno.

Se preseli meseca julija t. l. v Corso št. 49. blizu lekarne Rovis (Piazza Goldoni).

Točna in solidna postrežba.

Prvo primorsko podjetje za prevažanje pohištva in spedicij. podjetje

Rudolf Exner, Trst

VIA DELLA STAZIONE št. 17

Filijalke: v PULI, GORICI, REKI in GRADEŽU

Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v zaprtih

patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov.

Pošiljanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse svetovne proge.

Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v skrambo v lastna za to pripravljena suha skladišča.

EDINI TRŽAŠKI ZAVOD ZA ČIŠČENJE „VACUM CLEANER“.

Točna in solidna postrežba.

Nova prodajalnica manifikturnega blaga

G. F. Della Pietra

TRST

ulica Conti št. 10

VELIKA IZBERA

manifaktturnega blaga in drobnih predmetov.

Specijaliteta: Izdelano perilo za moške in ženske.

Platno in razne tkanine.

Orkestron za gostilno s tridesetimi komadi se prodaja. Ulica Romagna št. 26 (gostilna). 1219

Išče se spodobna oseba za točiti vino v vino-toču (spazio vini). Od litra po dogovor. Kavcija 400 kron. Naslov pri Inse-ratnem oddelku Edinosti. 1216

Hiša na prodaj na velikem trgu v Nabrežini. Hiša ima hlev, vodnjak, tri kleti in vse prostore spadajoče k gospodarstvu. Ponudbe na naslov Marv Perot. Nabrežina 159. (1195)

Najkrasnejši izlet je v Loko pri Zavrhu - železniška postaja Divača Solidna in hitra postrežba. Tekoča voda. Kopališče. Krasna senca poleg reke. Na razpolago je tudi več značnih sob za letoviščarje. Zabilen obisk se pripo-ča lastnik IVAN DUJČ. (1196)

Mal docker 6 prostorov, s zavesami in 1 koleselji s kolesnimi na olje se prodaja za K 160.—. Hlev ulica del Bosco. 1224

Proda se moderna spalna soba ter pohištvo za kuhinjo, po zelo nizki ceni. — Kie? pove Inse-ratni oddelek Edinosti pod št. 1226.

Odda se meblavana soba. ulica Gaspare Gozzi št. 3, II. nad., vrata 5. 700

Nov avtomobil dva meseca rabljen se prodaja. Cena 2500 kron. Ponudbe pod sifro „ANTO 2500“, poštno-ležeče Ljubljana. 1223

Bogomil Pino

bivši urar v Sežani

ima svojo

novo prodajalnico :: ur

v TRSTU

ul. Vinc. Bellini 13

nasproti cerkve svet. Antona novega

Vsakovrstne verižice po pravih tov. cenah

3000 verižic :::

iz double zlata popol. zastonj

V svrhu reklame za naše novo izdelane verižice iz double-zlata in razširjenja našega ilustrovanega cenika pošiljamo tako verižico iz double zlata

proti Kron 1.— (tudi v znamkah). Po povzetju Kron 1-70 ::.

S. Schwarz ::

Wien XVII/1, H rmayrgasse 5.

Za birmo ::

Specijelni dohodi:

Zlate in srebrne ure

z največjo garancijo

Zlate in srebrne verižice,

prstanj, uhani z dijamanti

ali brez istih. Privetki itd.

Jako zmerne, že markirane cene.

KUPUJE IN MENJAJA.

Nova prodajalnica

G. Kehiayan

TRST, Corso št. 23.

ANTON SKERL

mekanik, zapriseženi izvedenec

TRST, Carlo Goldonijev trg št. 11

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“

Napajava in zaloga električnih svetilk, luči in prodaja gas-motocov, zonofov, in fonografov. Zaloga priprav za točiti pri-Lastna delavnica za popravljanje Av. strojev, koles, motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovar. cenah.

TELEFON št. 1734.

Ura z verižico !!

popolnoma zastonj.

Da seznanimo cenj. čitatelje z našo trdko, kakor tudi z našimi žepnimi urami za go-spode in gospe, sklenili smo darovati vankomur, ki nam pošlje za poštne stroške K 1.— (tudi v znamkah) krasno uro z verižico in naš ilustrovani cenik.

Pišite takoj na trdko ur

HENRIK WEISS

Dunaj 99. Poštni predal.